

Розробник: Мезенцев Костянтин Володимирович, доктор географічних наук,
завідувач кафедри економічної та соціальної географії, професор

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 р.

Завідувач кафедри

д.т.т. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії *Н.К.* доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів розуміння положень, підходів, принципів та інструментів партисипативного міського планування як одного з основних напрямів розвитку системи планування, забезпечити набуття вмій та навичок критичного аналізу нормативних положень у сфері регулювання взаємодії між зацікавленими сторонами у процесі міського планування та практики використання інструментів, покликаних забезпечити учасницьке міське планування.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Успішне вивчення навчальної дисципліни «Теорії просторової організації».
2. Знання основних теорій, концепцій та підходів у сфері просторового (міського) планування, основних засад законодавства України щодо містобудівної діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана навчальна дисципліна передбачає вивчення підходів та концепцій партисипативного міського планування, інституційних засад реалізації принципів партисипації у міському плануванні, ролі та взаємодії різних акторів у вирішенні міських конфліктів, використання потенціалу учасницького планування в процесі регенерації міст, а також поглибленого ознайомлення з різними інструментами партисипації у міському плануванні, зокрема проведення громадських слухань, бюджету участі, спільного дослідження міського простору, партисипативного картування, тактичного урбанізму, оцінки їх ефективності та здійснення фасилітації.

4. Завдання вивчення дисципліни полягають у тому, щоб забезпечити набуття студентами теоретичних знань та практичних вмій і навичок з ефективного використання принципів партисипації у міському плануванні. Завдання дисципліни «Партисипативне міське планування» полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою «Урбаністика та регіональний розвиток», зокрема:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для потреб планування міських просторів, аналізу і обґрунтування доцільності використання інструментів партисипації (ЗК 1);
- здатність здійснювати планування міських територій різного ієрархічного рівня, приймати обґрунтовані рішення щодо партисипативного міського планування (ЗК 4, СК 4);
- здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, проводити їхню фахову експертизу та моніторинг з точки зору ефективності інструментів партисипації (СК 5).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.	Знати:			
1.1	ключові підходи та положення основних концепцій у сфері партисипативного міського планування	<i>лекції, семінарське заняття,</i>	<i>доповіді на семінарах, проміжне</i>	<i>10%</i>

		<i>самостійна робота</i>	<i>тестування, тематичні контрольні роботи, залік</i>	
1.2	інституційні зміни у плануванні міського розвитку у постсоціалістичних країнах та основні положення законодавства України у сфері учасницького міського планування	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.3	сутність, типи міських конфліктів та підходи до їх вирішення	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.4	основних акторів, залучених до процесу партисипативного міського планування, та особливості їх взаємодії	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
1.5	інструменти та практики партисипації у міському плануванні	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>		10%
2.	Вміти:			
2.1	аналізувати міські конфлікти	<i>семінарські заняття</i>	<i>доповіді на семінарах, створення та захист презентацій, залік</i>	до 35%
2.2	оцінювати ефективність застосування інструментів партисипативного міського планування	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.3	здійснювати фасилітацію різних інструментів партисипації у міському плануванні	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
3.	Комунікація:			
3.1	здатність до групової роботи, міжособистісної комунікації в процесі партисипативного міського планування, пошуку компромісних рішень	<i>семінарські заняття</i>	<i>дискусії на семінарах, виконання творчих групових робіт</i>	до 10%
4.	Автономія та відповідальність:			
4.1	обґрунтовувати доцільність прийняття рішень виходячи з положень відповідних концепцій партисипативного міського планування	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>створення та захист презентацій</i>	до 5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)										
Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня (ПР07).				+	+	+	+	+	+	+
Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг (ПР09).	+	+	+		+	+	+			

7. Схема формування оцінки:

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами доповідей та дискусії на семінарах, проміжного тестування, написання письмових тематичних контрольних робіт, створення та захисту презентацій, заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1-1.5 (знання)** – до 10% за кожен;
- результати навчання – **2 (вміння)** – до 35%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%;
- результати навчання – **4 (автономія та відповідальність)** – до 5%.

7.1. Форми оцінювання студентів.

У курсі передбачено 2 змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна **заліком**.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях, створенні та захисту презентацій та тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по завершенню, відповідно до графіку проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у формі тестів. Результати навчання за умови опанування на належному рівні оцінюються таким чином:

1. Доповіді та дискусії на семінарах – від 12 до 20 балів.
2. Створення та захист презентацій – від 12 до 20 балів.
3. Тематичні контрольні роботи – від 12 до 20 балів.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – **36 балів**. Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж рекомендований мінімум (36 балів) для отримання допуску до заліку виконують додаткове самостійне завдання (написання реферату або есе).

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (60% максимальної кількості балів, відведених на залік).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
<i>Частина 1. Наукові та інституційні засади партисипативного міського планування</i>			
Тема 1. Парадигма партисипативного міського планування	4	0	15
Тема 2. Інституційні засади партисипативного міського планування	4	0	15
Тема 3. Міські конфлікти та участь різних стейкхолдерів у їх вирішенні	4	2	15
<i>Частина 2. Інструменти партисипації у міському плануванні</i>			
Тема 4. Громадські слухання та бюджет участі	2	4	10
Тема 5. Спільне дослідження міського простору та партисипативне картування як інструменти міського планування	4	4	10
Тема 6. Тактичний урбанізм як інструмент партисипативного міського планування	2	2	10
Тема 7. Регенерація міст крізь призму партисипативного міського планування	4	0	7
Разом	24	12	82

Загальний обсяг – **120 год.**, в тому числі:
 лекцій – **24 год.**
 семінарських занять – **12 год.**
 консультації впродовж семестру – **2 год.**
 самостійна робота – **82 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА /

Основна:

1. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. 438 с.
2. Левченко О., Величко Н., Ковшун Л. Партисипативний підхід та практики на рівні громади. Посібник для громадських активістів та всіх зацікавлених. 2018.
3. Ольчак М. Партисипативне стратегічне планування в органах місцевого самоврядування. Посібник для об'єднаних територіальних громад. Варшава: Фонд Розвитку Місцевої Демократії, 2017, 105 с.

Додаткова:

1. Дорош Б.Й. Моделі застосування бюджету участі: європейський досвід і перспективи застосування в Україні. Бізнес Інформ. 2019. № 2. С. 58–63.
2. Мезенцев К., Гнатюк О. Вступ. Парадигми міського планування: зміни чи сталість? Економічна та соціальна географія, 2020. Вип. 85. С. 6-10.
3. Мезенцев К.В., Провотар Н.І., Пальчук М.В. Публічні простори через призму партисипативного міського планування – приклад Києва. Український географічний журнал, 2020, №2. С. 30-37.
4. Палеха Ю.М. Географічні особливості планування розвитку міста Київ на сучасному етапі. Український географічний журнал, 2017, №4. С. 39-48.
5. Afzalan N., Muller B. Online participatory technologies: opportunities and challenges for enriching participatory planning. Journal of the American Planning Association, 2018, Vol. 84(2). P.162-177.
6. Åström J. Participatory Urban Planning: What Would Make Planners Trust the Citizens? Urban Planning, 2020, Vol.5(2). P. 84–93.
7. Cilliers E.J., Timmermans W. The importance of creative participatory planning in the public place-making process. Environment and Planning B: Planning and Design, 2014, Vol.41(3). P. 413-429.
8. Dronova O., Klyui K., Khomenko D. From neoliberal practices to the participative democracy of integrated urban development: the path of residential housing in “Liko-Grad” Kyiv. Ekonomichna ta Sotsialna Geografiya, 2021, Issue 85. P. 72–85.
- a. Eraydin A., Frey K. (eds.) Politics and Conflict in Governance and Planning: Theory and Practice. Routledge, 2018.
9. Falanga R. Formulating the success of citizen participation in urban regeneration: Insights and perplexities from Lisbon. Urban Research & Practice, 2020, Vol.13(5). P. 477-499.
10. Forester J. The deliberative practitioner: Encouraging participatory planning processes. MIT Press, 1999.
11. Goodspeed R. The death and life of collaborative planning theory. Urban Planning, 2016. Vol. 1(4). P. 1-5.
12. Gualini, E. Planning and conflict: Critical perspectives on contentious urban developments. London, New York: Routledge, 2014.
13. Hall P. Cities of tomorrow: an intellectual history of urban planning and design since 1880. Oxford: Wiley Blackwell, 2014. 624 p.
14. Healey P. Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies. London, Macmillan, 1997.

15. Hernández-Medina E. Social inclusion through participation: the case of the participatory budget in São Paulo. *International Journal of Urban and Regional Research*, 2010. Vol. 34. P. 512-532.
16. Hirt S., Stanilov K. *Twenty Years of Transition: The Evolution of Urban Planning in Eastern Europe and the Former Soviet Union, 1989-2009*. UNHABITAT, 2009.
17. Innes J.E. Planning through consensus building: A new view of the comprehensive planning ideal. *Journal of the American planning association*, 1996. Vol.62(4). P. 460-472.
18. Innes J.E., Booher D.E. Consensus building and complex adaptive systems: A framework for evaluating collaborative planning. *Journal of the American planning association*, 1999. Vol.65(4). P. 412-423.
19. Innes J.E., Booher D.E. *Planning with complexity: An introduction to collaborative rationality for public policy*. Routledge, 2018.
20. Innes J.E., Booher D.E. Reframing public participation: strategies for the 21st century. *Planning theory & practice*, 2004. Vol.5(4). P. 419-436.
21. Istenič S.P., Kozina J. Participatory Planning in a Post-socialist Urban Context: Experience from Five Cities in Central and Eastern Europe. In *Participatory Research and Planning in Practice* (pp. 31-50). Springer, Cham, 2020.
22. Legacy C. Is there a crisis of participatory planning? *Planning theory*, 2017. Vol.16(4). P. 425-442.
23. Malchykova, D. Participatory budgeting practices and civic activism for urban space renovation: the case of Kherson. *Ekonomichna ta Sotsialna Geografiya*, 2021, Vol. 85. P. 38–48
24. Mandarano L., Meenar M., Steins C. Building social capital in the digital age of civic engagement. *Planning Literature*, 2010. Vol. 25. P. 123-135.
25. Meléndez J.W., Parker B. Learning in participatory planning processes: Taking advantage of concepts and theories across disciplines. *Planning Theory & Practice*, 2019, Vol. 20(1). P. 137-144.
26. Melnychuk A., Denysenko O., Ostapenko P. New tools for new urban spaces? Analyses of planning and participation tools and their performance in (post)transitional perspective. *Ekonomichna ta Sotsialna Geografiya*, 2021, Issue 85. P. 11–22,
27. Mezentsev K. et al. An island of civilization in a sea of delay? Indifference and fragmentation along the rugged shorelines of Kiev's newbuild archipelago. *Journal of Urban Affairs*, 2019, Vol.41(5). P. 654-678.
28. Mezentsev K., Neugebauer C.S., Mezentseva N. Civil Society. In: Brade I., Neugebauer C.S. (eds.). *Urban Eurasia. Cities in Transformation*. Berlin: DOM Publishers, 2017. P. 274-283.
29. Neugebauer C. Urban renewal planning in German cities – a governance analysis. *Ekonomichna ta Sotsialna Geografiya*, 2021. Issue 85. P. 23–37.
30. Roy A. Urbanisms, worlding practices and the theory of planning. *Planning Theory*, 2011. Vol. 10(1). P. 6-15.
31. Tasan-Kok T. et al. Changing public accountability mechanisms in the governance of Dutch urban regeneration. *European Planning Studies*, 2019, Vol.27(6), P.1107-1128.
32. Tasan-Kok T., Baeten G. (eds.). *Contradictions of Neoliberal Planning – Cities, Policies, and Politics*. Springer Publishers, 2012.